

ลาม่า : พาหนะเรือข้ามภูเขา

บริเวณเทือกเขา Andes ที่สูงจรดเมฆในทวีปอเมริกาใต้ เป็นถิ่นอาศัยของลาม่า (Lama) สัตว์ที่มีรูปร่างเหมือนกวางขนาดใหญ่ แต่คอยาวเหมือนอูฐ

ในปี พ.ศ. 2171 นายพล Pizarro แห่งสเปน ผู้พิชิตเปรู ได้เห็นฝูงลาม่าเป็นครั้งแรก และรู้สึกประทับใจ ในสัตว์ชนิดนี้มาก จึงได้นำลูกลาม่าตัวหนึ่งกลับไปถวายพระเจ้า Charles ที่ 5 แห่งสเปนเป็นราชกานัล

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้บันทึกไว้อีกว่า พื้นที่บริเวณชายฝั่งที่ยาวเหยียดของชิลีและเปรูเคยมีฝูงลาม่าป่าอาศัยอยู่มากมาย แต่ทุกวันนี้เราจะพบเห็นลาม่าเฉพาะในบริเวณที่ราบสูงทางตอนกลางของเปรู และ Bolivia เท่านั้น เพราะลาม่าชอบอาศัยอยู่ในที่สูงๆ ที่มีอากาศแจ่มจาง และค่อนข้างเย็น

ชาวเปรูมักจะถือว่าลาม่าเป็นสัตว์ประเสริฐที่เกิดมาคู่บ้าน คู่เมือง เพราะเขาสามารถใช้ร่างกายทุกส่วนของลาม่า ให้เป็นประโยชน์ได้ เช่น ใช้น้ำเป็นอาหาร ใช้น้ำนมทำเครื่องประดับ ใช้น้ำนมที่ขมมาทอถักเป็นเชือก ใช้น้ำมันในร่างกาย ทำเทียนไข และใช้เป็นถ่านให้ความอบอุ่นภายในบ้าน และที่สำคัญมากที่สุด คือ ใช้ลาม่าขนสินค้าเดินทางข้ามภูเขาเป็นลูกๆ ก็ยังได้อีกด้วย

ลาม่าสามารถเดินทางได้ไกลวันละ 20-30 กิโลเมตร มันกินหญ้าภูเขาเป็นอาหารหลัก การมีกระเพาะสำรองเหมือนอูฐ ช่วยให้มันเป็นสัตว์ที่เหมาะสมสำหรับการเดินทางไกล มันมีได้ ดื้อหรือโง่เหมือนลา ซึ่งในกรณีของลา หากเจ้าของบรรทุกสินค้าบนหลังมันมากเกินไป ลาจะพยศ และหากลาเหนื่อย มันจะเดินตกเขาตายไปต่อหน้าต่อตาเจ้าของแต่ลาม่าจะรู้สถานภาพ ความสามารถทางพลังของมันดีหากมันรู้สึกเหนื่อย มันจะพบนอนลงเรียบร้อยเหมือนแมว และจะไม่เคลื่อนไหวร่างกายส่วนใดจนกว่ามันหายเหนื่อย

ในสมัยโบราณชาวอินคา (Inca) นิยมเลี้ยงลาม่ามาก จำนวนลาม่าในครอบครองคือ ดัชนีบ่งชี้ฐานะและความร่ำรวยของเจ้าของ ดังนั้นชนชั้นกษัตริย์และขุนนางจึงมีลาม่าเลี้ยงเป็นฝูง ในเทศกาลทางศาสนาจะมี

การแข่งขันวิ่งลาม่า และฆ่าลาม่าสีขาวเป็นเทพบูชา กษัตริย์อินคาบางองค์รักลาม่ามากถึงขนาดเก็บศพลาม่าในลักษณะมัมมี่

นักประวัติศาสตร์คาดการณ์ว่าชาวเปรูโบราณได้เริ่มนำลาม่ามาเป็นสัตว์เลี้ยงเมื่อประมาณ 5,000 ปีมาแล้ว ความยากลำบากในการหาอดีตที่มีการนำลาม่าป่ามาเลี้ยงเป็นลาม่าบ้านเกิดจากสาเหตุที่ว่า นักวิทยาศาสตร์ต้องประสบปัญหาในการบอกความแตกต่างระหว่างกระดูกของลาม่าและสัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ที่มีรูปพรรณสัณฐานใกล้เคียงกัน เช่น ตัว guanaco, vicuna และ alpaca กระดูกสัตว์เหล่านี้เวลาตายมักจะแตกสลายตามกาลเวลาเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย เมื่อชาวบ้านนำสัตว์เหล่านี้มาเลี้ยงรวมกัน การศึกษากระดูกแต่เพียงอย่างเดียวไม่ได้ทำให้นักวิชาการเกิดความรู้สึกมั่นใจ

ในวารสาร Arqueologia ฉบับเร็วๆ นี้ M. Reigadas แห่ง Institute de Ciencias Antropologicas ที่กรุง Bueno Aires ในประเทศอาร์เจนตินาได้รวบรวมผลการศึกษาขนลาม่า และ DNA ของมันแทนการตรวจกระดูก เขาสังเกตเห็นว่าขนของลาม่าที่พบในถ้ำ Huachicocana 3 ซึ่งอยู่สูง 3,400 เมตร ในเทือกเขา Andes หลังจากที่ได้ใช้เทคนิคทางนิวเคลียร์ตรวจวัดอายุของขน เขาก็ได้พบว่าสัตว์เลี้ยงชนิดนี้ได้เข้ามาเป็นสัตว์เลี้ยงของมนุษย์เมื่อ 5,400 ปี ก่อนนี้

ขณะนี้ความนิยมชมชอบที่จะเลี้ยงลาม่าเป็นสัตว์เลี้ยงเศรษฐกิจ และสัตววิทยาศาสตร์ได้แพร่ระบาดมาถึงดินแดนในทวีปอเมริกาเหนือแล้ว เพราะขนลาม่ามีความนุ่ม และนิ่มกว่าขนแกะ เสื้อหนาวที่ทำด้วยขนลาม่าแพงกว่าขนแกะราว 16 เท่า นักวิจัยจากมหาวิทยาลัย Harvard ในประเทศสหรัฐอเมริกาที่กำลังศึกษาดูว่าสุนัขชนิดนี้มีระบบการหายใจ และวิถีการดำรงชีพบนภูเขาสูงๆ อย่างไร ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อนักไต่เขา และนักบินอวกาศที่ต้องใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่ๆ มีออกซิเจนน้อย